

Innst. O. nr. 62

(1999-2000)

Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond m.v.

Ot.prp. nr. 30 (1999-2000)

Til Odelstinget

1. INNLEDNING

Proposisjonen gjelder lovregler som gir verdipapirfondene adgang til å foreta utdeling av midler til andre enn andelseierne, samt endring av revisorloven og verdipapirhandelloven.

Det er i proposisjonen redegjort for bakgrunnen for lovforslaget, gjeldende rett og høringsinstansenes merknader til Kredittilsynets forslag til regler som åpner for etablering av ideelle fond. Kredittilsynets forslag ble sendt på høring ved Finansdepartementets brev 29. mars 1999.

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Dag Terje Andersen, Erik Dalheim, Grethe G. Fossum, Britt Hildeng, Ottar Kaldhol, Torstein Rudihagen og Signe Øye, fra Fremskrittspartiet, Siv Jensen, Per Erik Monsen og Kenneth Svendsen, fra Kristelig Folkeparti, Valgerd Svarstad Haugland, Lars Gunnar Lie og Ingebrigt S. Sørffonn, fra Høyre, Børge Brende, Per-Kristian Foss og Kjellaug Nakkim, fra Senterpartiet, Odd Roger Enoksen, fra Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, fra Venstre, Terje Johansen, og representanten Steinar Bastesen, viser til merknader under de enkelte avsnitt nedenfor.

2. VERDIPAPIRFONDLOVEN

2.1 Generelt

Sammendrag

Departementet foreslår i samsvar med Kredittilsynets forslag at verdipapirfondloven endres slik at det åpnes for at forvaltningsselskap til verdipapirfond kan foreta utdeling av midler fra fondet til andre enn an-

delseierne. Det vises til at nesten alle høringsinstansene som har uttalt seg stiller seg positive til forslaget.

Departementet foreslår i samsvar med Kredittilsynets forslag at regler for eventuell utdeling av midler fra fondet til andre enn andelseierne skal fremgå av fondets vedtekter. Videre foreslår departementet at vedtektene til slike fond skal inneholde opplysninger om hvem som skal tilgodeses ved utdeling av midler fra fondet til andre enn andelseierne, hvordan størrelsen på utdelingen skal beregnes, hvor stor andel av fondets midler som skal deles ut til andre enn andelseierne, samt hvilken betydning slik utdeling vil ha for beregningen av den løpende innløsningsverdi på andelene.

Departementet legger til grunn at en vedtektsbestemmelse om at fondet skal foreta utdeling av midler til andre enn andelseierne må utformes slik at det fremgår både hvilket formål andelseierne «indirekte» bidrar med midler til, og hvor stort bidraget vil være. Departementet anser det særlig viktig at det fremgår klart hvilken betydning en slik utdeling vil ha for beregningen av den løpende innløsningsverdien på andelene. Andelseierne bør ha mulighet til å få et klart bilde av hvordan slike vedtektsbestemmelser vil påvirke den verdiøkning andelseieren selv kan ta ut gjennom innløsning av andeler.

Et verdipapirfonds vedtekter fastsettes av forvaltningsselskapet og skal godkjennes av Kredittilsynet, jf. verdipapirfondloven § 3-4. Videre skal endringer i verdipapirfondenes vedtekter godkjennes av Kredittilsynet, og slik godkjenning kan bare gis når endringen antas å være i andelseiernes interesse, jf. verdipapirfondloven § 3-4 annet ledd. Departementet legger til grunn at disse bestemmelsene vil være til hinder for at forvaltningsselskapet endrer vedtektsbestemmelser til verdipapirfond vedrørende utdeling av midler på en slik måte at andelseiernes interesser ikke kan anses tilstrekkelig ivaretatt. Departementet forventer at ved-

tektsendring som medfører at et fond skal dele ut midler til et ideelt formål vil normalt måtte kreve tilslutning fra andelseierne. Det synes ellers å være vanskelig å avgjøre i hvilken utstrekning en slik endring «antas å være i andelseiernes interesse», i og med at dette blir en avveining mellom andelseiernes økonomiske og ideelle interesser som det er vanskelig for tilsynsmyndigheten å foreta.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag i proposisjonen til § 3-3 første ledd nytt nr. 13.

2.2 Formål det kan utdeles midler til

Sammendrag

I høringsnotatet var det ikke foreslått noen former for begrensninger med hensyn til hvilke formål og/eller organisasjoner som verdipapirfondene kan tilgode-se ved utdeling til andre enn andelseierne. Etter departementets syn tilsier formålet med lovendringsforslaget at det bare åpnes for utdelinger til såkalte ideelle formål. Departementet viser i denne sammenheng til det som er sagt ovenfor under pkt. 2 om bakgrunnen for lovendringsforslaget. En avgrensning av de organisasjoner som skal kunne motta midler fra verdipapirfond, er etter departementets syn viktig for å hindre omgåelser av reglene. Uten en slik avgrensning ville det for eksempel bli mulig å etablere verdipapirfond som hadde som hovedmotiv å tilfredsstille investorenes egne særinteresser og ikke allmenntilgode formål. Spørsmålet om hva som skal anses som et ideelt formål vil selvfølgelig i utgangspunktet avhenge av en konkret vurdering. Etter departementets mening bør denne avgrensningen likevel knyttes opp mot lett kontrollerbare kriterier som type organisasjon, antall medlemmer i organisasjonen, vedtektsfestet formål m.v. Det følger av skatteloven § 6-50 at det gis fradrag for visse pengegaver til selskap, stiftelse eller sammenslutning som har sete her i landet og som ikke har erverv til formål og som driver

- a) omsorgs- og helsefremmende arbeid for barn eller ungdom, og for eldre, syke, funksjonshemmede eller andre svakstilte grupper,
- b) barne- og ungdomsrettet arbeid innen musikk, teater, litteratur, dans, idrett, friluftsliv o.l.,
- c) religiøs eller annen livssynsrettet virksomhet,
- d) virksomhet til vern av menneskerettigheter eller utviklingshjelp,
- e) katastrofehjelp og virksomhet til forebygging av ulykker og skader, eller
- f) miljøvern, naturvern eller dyrevern.

Det er videre et krav at selskapet eller sammenslutningen har minst 3 000 medlemmer 1. januar det året gaven gis. Stiftelser må 1. januar i det år gaven gis

oppfylle vilkårene i lov om stiftelser m.m. § 14 og motta offentlig støtte.

Etter departementets syn kan det være hensiktsmessig å benytte den avgrensningen av gavemottakere som følger av skatteloven § 6-50 første ledd når det skal foretas en avgrensning av hvilke organisasjoner m.v. som skal kunne motta midler fra verdipapirfond uten å være andelseier i fondet. På denne bakgrunn foreslår departementet at avgrensningen av de organisasjoner som skal kunne motta midler fra verdipapirfond, knyttes til § 6-50 i skatteloven av 26. mars 1999 nr. 14.

I Ot.prp. nr. 1 (1999-2000) Skatte- og avgiftsopp- legget 2000 - Lovendringer, under pkt. 2.5.7 er det foreslått at organisasjoner som skal kunne motta gaver som gir rett til inntektsfradrag hos giver, skal være forhåndsgodkjent av fylkesskattekontoret. Etter departementets syn vil en tilsvarende godkjenningsord- ning for ideelle organisasjoner som mottar midler fra verdipapirfond, ivareta skattemyndighetens behov for opplysninger om de organisasjonene som mottar mid- ler fra verdipapirfond, samtidig som ordningen vil innebære en hensiktsmessig kontroll med hvilke orga- nisasjoner som på søknadstidspunktet oppfylte vilkå- rene for å motta midler fra verdipapirfondene. Depar- tementet foreslår derfor at organisasjoner som skal kunne motta utdelinger fra verdipapirfond må for- håndsgodkjennes etter de samme vilkår som er fore- slått i Ot.prp. nr. 1 (1999-2000). Dersom en organisa- sjon har fått godkjenning for å kunne motta gaver med inntektsfradrag for giver, vil disse også kunne motta utdelinger fra et verdipapirfond. Departementet fore- slår at både den frivillige organisasjonen og det aktu- elle verdipapirfond skal kunne rette en søknad til fyl- kesskattekontoret om slik forhåndsgodkjenning.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at det foreslås begrensninger med hensyn til hvilke formål og/eller organisasjoner som verdipapirfondene kan tilgode-se ved utdeling til andre enn andelseierne. Komiteen er enig i at det ikke skal være mulig å etablere verdipapirfond som har som hovedmotiv å tilfredsstille investorenes egne særinteresser og ikke allmenntilgode formål. Komiteen slutter seg videre til Regjeringens forslag til krav til organisasjonsformål, jf. bokstavene a til f i skatteloven § 6-50 (1). Komiteen mener imidlertid det ikke er god nok begrunnelse for en sammenkob- ling mellom de foreslåtte reglene for ideelle fond og øvrige bestemmelser i skatteloven. Ved ideelle fond blir det ikke gitt noen form for skattefradrag; dette er en alternativ måte å gi bort penger på. Komiteen vil videre peke på at fondsforvaltningsselskaper som oppretter verdipapirfond er underlagt et strengt of- fentlig rammeverk og løpende tilsyn fra Kredittilsy- net.

Komiteen viser til at den foreslåtte avgrensningen om at organisasjonen må ha minst 3 000 medlemmer pr. 1. januar i det året gaven gis, er problematisk. Denne avgrensningen vil ekskludere mange små organisasjoner og organisasjoner som ikke kan basere sin virksomhet på medlemmer.

Komiteen vil på denne bakgrunn foreslå at avgrensningen endres til at utdeling av midler kan foretas til organisasjoner som har et nasjonalt omfang og som oppfyller vilkårene i skatteloven § 6-50 første ledd.

Komiteen viser videre til at departementet i proposisjonen foreslår at frivillige organisasjoner, som vil motta midler fra ideelle verdipapirfond, må forhåndsgodkjennes av fylkesskattekontoret. Komiteen vil peke på at en slik forhåndsgodkjenning kan bli komplisert med det nye forslaget. Komiteen mener at det ikke kan være nødvendig med ytterligere kontrolltiltak utover at det i vedtektene for det ideelle fond inntas bestemmelser om hvilke formål midler skal utdeles til.

Komiteen vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

«§ 4-8 første ledd nytt nr. 4 skal lyde:

4. utdeling til frivillige organisasjoner som har et nasjonalt omfang og som oppfyller vilkårene i skatteloven § 6-50 første ledd og annet ledd tredje punktum.»

2.3 Grenser for - og beregning av - utdeling til andre enn andelseierne

Sammendrag

Kredittilsynet foreslår at det bare skal være adgang til å foreta utdeling av midler fra verdipapirfond til andre enn andelseierne dersom fondet har vedtekstfestet at minst 50 pst. av fondets årlige avkastning skal komme til slik utdeling. Departementet er i likhet med flere av høringsinstansene, av den oppfatning at dette forslaget ikke er tilstrekkelig begrunnet. Som begrunnelse for forslaget om minstekrav anfører Kredittilsynet bl.a. at det kan være et mulig konkurranseparameter at fondet skal la en del av sin avkastning tilfalle et ideelt formål, og at fondene bare skal ha mulighet til å benytte et slikt parameter dersom det virkelig er grunnlag å hevde at utdelingen til det aktuelle formål innebærer et vesentlig karakteristika ved fondet. I denne sammenheng viser Kredittilsynet bl.a. til markedsføringslovens bestemmelser. Departementet forstår det slik at Kredittilsynets forslag i hovedsak er begrunnet ut fra hensynet til markedsføringslovens bestemmelser. Etter departementets syn bør spørsmålet om markedsføringen av verdipapirfond er i henhold til markedsføringslovens bestemmelser besvares på grunnlag av en konkret vurdering av markedsføringen av det enkelte verdipapirfond. Det vil være det enkelte

forvaltningsselskaps plikt å påse at markedsføringen av et verdipapirfond skjer i henhold til bestemmelsene i markedsføringsloven. I denne sammenheng viser departementet til at markedsføringslovens bestemmelser om sanksjoner ved overtredelse av loven på vanlig måte vil komme til anvendelse dersom markedsføringen av et verdipapirfond skjer i strid med bestemmelsene i markedsføringsloven.

Departementet har hatt som utgangspunkt at det av hensyn til enkelte såkalte ideelle formål bør kunne legges til rette for at deler av et verdipapirfonds midler kan utdeles direkte til slike formål dersom andelseierne anser dette hensiktsmessig. Departementet ser imidlertid ikke noe behov for å fastsette et slikt krav som nevnt ovenfor, om at en viss andel/minimum av fondets avkastning skal utdeles til ideelle formål. Tvert imot kan det etter departementets syn være argumenter som taler for å fastsette en grense for hvor mye som maksimalt kan utdeles til andre enn andelseierne, slik bl.a. Kreftforeningen er inne på i sin høringsuttalelse. Departementet viser i denne sammenheng til Norges Banks høringsuttalelse der det påpekes at et høyt minstekrav for utdeling til andre enn andelseierne vil føre til at fondets formål i stor grad kan avvike fra det å oppnå best mulig avkastning, noe som må antas å være det primære formålet for et verdipapirfond. Norges Bank viser til at andelseiernes interesse for at fondet forvaltes på beste måte mht. avkastning og risiko, dermed kan reduseres. Dette kan medføre at man får fond med mange lave eierandeler og høye forvaltningskostnader, noe som etter Norges Banks syn generelt kan innebære mindre effektiv fondsforvaltning. Når det gjelder spørsmålet om det bør fastsettes en grense for hvor mye som maksimalt kan utdeles fra fondet til andre enn andelseierne, viser departementet til at det allerede finnes enkelte begrensninger i adgangen til å foreta slik utdeling i verdipapirfondloven § 3-4 annet ledd, hvor det sies at tilsynsmyndigheten bare kan godkjenne endringer i verdipapirfondets vedtekter dersom endringen må antas å være i andelseiernes interesse, samt i verdipapirfondloven § 4-1, hvor det sies at forvaltningsselskapene til verdipapirfond utelukkende skal handle i andelseiernes interesser.

På bakgrunn av ovennevnte har departementet kommet til at det ikke bør stilles noe minimums- eller maksimumskrav for hvor stor del av fondets midler som kan deles ut til andre enn andelseierne i verdipapirfondloven. Departementet legger til grunn at tilsynsmyndigheten ikke vil godkjenne vedtektene til et fond som inneholder bestemmelser om utdeling til andre enn andelseierne som er i strid med ovennevnte bestemmelser i verdipapirfondloven § 3-4 annet ledd og § 4-1. Departementet mener at det er viktig at investorene i slike fond vet hvilke spilleregler som gjelder. Derfor bør fondene vedtekstfeste selve utdelingsprosenten, slik at alle er klar over hva den faktisk er,

og ikke slik at den fremtrer som et minimum eller maksimum.

Etter verdipapirfondloven § 3-3 nr. 5 skal det fremgå av et verdipapirfonds vedtekter «hvordan det skal utbetales utbytte, prinsippene for utbyttedelingen, og om det skal være adgang til utdeling av salgsgevinst». Etter det departementet kjenner til er det vanlige i verdipapirfond at det ikke deles ut gevinster ved salg av verdipapirer i fondet eller utbytte på aksjer/renter på obligasjoner i porteføljen. Gevinster og utbytte/renter reinvesteres normalt i nye verdipapirer, og andelseiere får sin del av dette i form av eventuell verdiøkning på andelen ved innløsning av fondsandelen. Det beregnes ikke noe årlig «utbytte» på fondsandelen slik som på aksjer.

Som nevnt i høringsuttalelsen til Verdipapirfondenes Forening beregner forvaltningsselskapene forvaltningshonorarer på daglig basis basert på fondets markedsverdi. Verdipapirfondenes Forening foreslår at denne løsningen også kan benyttes ved utdeling av midler fra verdipapirfond til ideelle organisasjoner, og viser i denne sammenheng til at en slik løsning «skaper ingen problemer i forhold til kravet om likebehandling av alle andelseiere, og er enkel å håndtere rent praktisk for forvaltningsselskapene ...».

Departementet har vurdert om utdelinger fra verdipapirfond bør kunne skje i forhold til fondets markedsverdi eller i forhold til verdiøkningen i fondet. Fordelen med å knytte adgangen til å foreta utdelinger fra fondene til markedsverdien er bl.a. at dette vil kunne sikre en mer stabil finansiering av de ideelle organisasjoner, da utdelinger også vil kunne skje i år uten avkastning eller med tap. For andelseierne vil en slik løsning kunne bidra til å øke tapet i år uten avkastning eller tap i fondet, dersom andeler i fondet blir innløst.

Verdipapirfondenes Forening har i sin høringsuttalelse vist til at det bare vil være de andelseiere som ikke har solgt eller kjøpt andeler i løpet av året som vil ha samme avkastning på sine andeler som det fondet har oppnådd i denne perioden. Foreningen har vanskelig for å se hvordan man skal kunne kombinere forslaget om å knytte kravet til hva som skal utdeles til ideelle organisasjoner til en viss andel av den avkastningen fondet oppnår i løpet av et kalenderår med prinsippet i verdipapirfondloven om likebehandling av alle andelseiere. Etter Foreningens syn vil det være «urimelig dersom det bare er andelseierne på selve utdelingstidspunktet (for eksempel ved årsskiftet) som skal bidra til utbetalingen til ideelle organisasjoner, mens de som innløste sine andeler før dette tidspunktet ikke bidrar noe». Departementet legger til grunn at det nærmere innholdet i beregningsmåten for hva som skal kunne utdeles til frivillige organisasjoner bør fastsettes i fondets vedtekter. I den grad forvaltningsselskapet ønsker en løpende beregning gjennom året, med virkning for den innløsningskurs som benyttes, legger departementet derfor avgjørende vekt på at den

økonomiske realiteten - uansett når innløsningen av andeler måtte skje i løpet av året - fremstår klart for dem som ønsker å kjøpe andeler i fondet.

På bakgrunn av ovennevnte har departementet kommet til at det ikke bør stilles uttrykkelige krav i verdipapirfondloven om beregningsmåten, men at dette blir vurdert av tilsynsmyndigheten i forbindelse med godkjenningen av fondenes vedtekter. Tilsynsmyndigheten skal påse at andelseiernes interesser ivaretas på en trygghende måte, f.eks. ved at det gis god informasjon om beregningsmåten.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag i proposisjonen til endring av § 4-8 annet ledd i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond.

2.4 Krav til opplysninger i prospekt

Sammendrag

Det følger av verdipapirfondloven § 7-2 at forvaltningsselskapet skal påse at det utarbeides prospekt for hvert verdipapirfond som det forvalter. Videre følger det av nevnte bestemmelse at prospektet skal være allment tilgjengelig hos forvaltningsselskapet og depotmottaker, samt hos kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirforetak med tillatelse til å yte tjenester som nevnt i verdipapirhandelloven § 1-2 første ledd nr. 1 (mottak og formidling av ordre på vegne av investor i forbindelse med finansielle tjenester, samt utførelse av slike ordre). Det følger av verdipapirfondloven § 7-2 siste ledd at prospekt skal tilbys andelstegner før kontraktsinngåelse. For fond som vil vedtektsfeste at det skal foreta utdeling av midler til andre enn andelseierne, foreslår departementet at det skal opplyses særskilt om en slik vedtektsbestemmelse i fondets prospekt. Dette vil bidra til at potensielle investorer kan få kunnskap om hvilken utdeling vedkommende kan forvente før vedkommende eventuelt tegner andeler i fondet.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til § 7-2 annet ledd nytt nr. 5 i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond.

2.5 Skattemessige konsekvenser

Sammendrag

I avsnitt 4.3.2 i proposisjonen er det nærmere beskrevet hvilke organisasjoner eller institusjoner som vil kunne motta utdelinger fra ideelle fond. Disse vil normalt være såkalte skattefrie institusjoner, dvs. at de ikke har erverv (overskudd) som formål, og dermed er fritatt fra å betale inntekts- og formuesskatt etter skatteloven § 2-32. Departementet foreslår ingen endringer i dette. Når slike skattefrie institusjoner mottar gaver fra ellers skattepliktige personer eller foretak, vil

det normalt være med beskattede midler, dvs. at givoren vil betale vanlig inntektsskatt av en inntektspost før den gis videre til den ideelle institusjonen. Bare i særlige tilfeller er det adgang for givoren til å kreve fradrag i skattepliktig inntekt for slike gaver innenfor fastlagte beløpsgrenser, jf. skatteloven § 6-50. Departementet foreslår heller ingen endringer i dette, og legger til grunn at de midler som deles ut fra et verdipapirfond skal være undergitt ordinær beskatning når de opptjenes i fondet, før de kan deles ut til ideelle formål. Dette krever imidlertid visse tilpasninger i skatteloven, på grunn av de særlige skattereglene som gjelder for verdipapirfond. Fordi det er forskjeller i den tekniske beskatningsmåten av hhv. aksje- og obligasjonsfond og andelseierne i disse fondene, vil en nedenfor drøfte skattespørsmålene separat for disse to fondstypene.

Obligasjonsfond beskattes løpende for sine inntekter og gis fradrag for utdelinger til andelseierne, jf. skatteloven § 10-6. Andelshaverne er skattepliktige for mottatte utdelinger, og har ikke rett til fradrag for godtgjørelse, jf. skatteloven § 10-12 (2) siste punktum. Departementet foreslår at obligasjonsfond kan foreta utdeling til andre enn andelseierne. Etter departementets syn nødvendiggjør dette forslaget ikke endringer i skatteloven.

For obligasjonsfond vil konsekvensen av å dele ut midler til andre enn andelseierne være at fondet ikke vil ha rett til fradrag i inntekten for det utdelte. Utdelingen må således skje med beskattede midler. For mottaker vil utdelingen i hovedregelen måtte regnes som en gave som ikke er skattepliktig. Videre legges det til grunn at mottaker normalt vil være en skattefri institusjon etter skatteloven § 2-32, fordi den ikke har erverv til formål. Det følger av dette at utdeling til andre enn andelseierne ikke vil være skattepliktig for mottaker. Ved en slik utdeling vil det være fondet som bærer den endelige skattebelastningen, mens det ved utdeling til andelshaverne vil være andelshaverne som bærer skattebelastningen.

Gjeldende regler for beskatning av aksjefond er etablert med bakgrunn i det regelverk som gjelder for verdipapirfond generelt, og må sees i lys av dette. Etter verdipapirfondloven § 4-8 kan fondets midler bare benyttes til investeringer, driftsutgifter og skatter, samt utbetalinger til andelseiere og innløsning av andeler. Aksjefond er ikke skattepliktig for gevinster og har ikke fradragsrett for tap ved realisasjon av aksjer. Skatteplikten for gevinster og fradragsretten for tap utsettes til andelseieren realiserer sin andel i fondet. For å sikre at det ikke deles ut ubeskattede midler fra fondet, er det i skatteloven § 10-31 (3) oppstilt som et vilkår for skattefrihet for aksjegevinster at avkastning som skriver seg fra aksjegevinster ikke kan deles ut som utbytte. På bakgrunn av at det nå åpnes for utdelinger til ideelle organisasjoner, foreslår departementet at det tas inn en bestemmelse i skatteloven § 10-31

(3) om at slike utdelinger ikke medfører at fondets skattefrihet for aksjegevinster opphører.

I aksjefond vil det også foreligge inntekter som ikke skriver seg fra aksjegevinster. Dette vil i hovedsak være utbytte fra de selskap som fondet har aksjer i, gevinster ved realisasjon av andre verdipapirer enn aksjer (bl.a. obligasjoner) og renter. For disse inntektene er fondet skattepliktig på vanlig måte, og fondet vil ha rett til godtgjørelse for skatt på utbytte slik som andre aksjonærer. Denne delen av inntektene kan fondet også dele ut til andelseierne. Dersom det skjer utdelinger av utbytte som skriver seg fra disse inntektskilder, vil andelseier ha rett til godtgjørelse.

Når det åpnes for at aksjefondene skal kunne dele ut midler som skriver seg fra aksjegevinster som ikke tidligere er beskattet, må det samtidig skje en beskatning hos aksjefondet for å unngå et endelig skattefrik tak for de utdelte aksjegevinstene. Beskatning av gevinster hos aksjefondet i forbindelse med utdelingen, vil innebære at den samlede beskatning av aksjegevinst som opptjenes i et aksjefond blir lik, uavhengig av om det skjer en utdeling av gevinsten eller om beskatningen utsettes til andelseier realiserer sin andel. Departementet foreslår på denne bakgrunn at aksjefond som deler ut inntekt som ikke har vært skattlagt, skal inntektsføre et bruttobeløp. Bruttobeløpet tilsvare utdelt beløp tillagt skatt (på bruttobeløpet). Den utdelte inntekten vil på denne måten bli beskattet hos aksjefondet i utdelingsåret. En ordning der aksjegevinster som deles ut fra fond skal tas til inntekt, vil trolig føre til at aksjefondene deler ut mottatt utbytte, renter og øvrige beskattet inntekt fremfor ikke skattlagte aksjegevinster, siden utdeling av sistnevnte avkastning vil føre til en fremskynding av skatten på aksjegevinster. Det vises for øvrig til forslag til endringer i skatteloven § 10-31 (3). Det foreslås ingen endringer i skattleggingen av de ideelle organisasjonene som mottar utdelingen. Disse vil som nevnt som hovedregel være skattefrie institusjoner.

Reglene om regulering av inngangsverdien med skattlagt kapital (RISK) får også anvendelse for aksjefondsandeler. Aksjefond får justert RISK utfra to størrelser. For det første i form av gjennomgående RISK, bestående av summen av total RISK for alle aksjer som fondet eier fordelt på fondsandeler. Og for det annet ved grunn-RISK, det vil si endringer i tilbakeholdt skattlagt kapital i forhold til de av fondets inntekter som ikke kan henføres til aksjegevinster (utbytte, renter, gevinster på annet enn aksjer m.v.). Den totale RISK er summen av de to nevnte. For andelseierne innebærer dette at det inntektsførte bruttobeløpet ved utdeling av aksjegevinster vil øke fondets grunn-RISK med det inntektsførte beløp.

RISK-systemet skal regulere inngangsverdien med den beskattede kapital som er tilbakeholdt i foretaket. For å tilpasse endringen til gjeldende RISK-system foreslår departementet derfor at det inntas en be-

stemmelse i skatteloven § 10-31 (3) om at midler som er tatt ut av fondet ved utdeling til andre enn andelseierne, i RISK-sammenheng skal regnes som utbytte. Utdelingen vil da komme til fradrag ved beregning av grunn-RISK. Det samme gjelder beløpet som er betalt i skatt i forbindelse med utdelingen. Dersom andelseierens inngangsverdi ikke ble nedregulert på denne måten, ville dette innebære en fradragsrett for andelseierne for de midlene som er utdelt til ideelle formål, gjennom en redusert gevinstbeskatning eventuelt et økt tapsfradrag på andelen. Løsningen bygger på det gjeldende RISK-systemet og vil derfor ikke medføre noen komplisering av dette.

Forslaget til endringer i skatteloven har ikke vært på alminnelig høring.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag i proposisjonen til § 10-31 tredje ledd nytt annet til sjette punktum i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven).

2.6 Øvrige spørsmål

Sammendrag

Den foreslåtte endringen i verdipapirfondloven vil i utgangspunktet også gjøre det mulig å endre vedtektene til eksisterende fond slik at det kan foretas utdeling fra fondet til andre enn andelseierne. Hvis forvaltningsselskapet til eksisterende fond vil endre vedtektene til fondet, slik at det blir adgang til å foreta utdeling fra fondet til andre enn andelseierne, er det etter departementets syn behov for et særskilt vern for andelseierne i fondet. Som det er vist til ovenfor, skal endringer i fondenes vedtekter godkjennes av Kredittilsynet, og som hovedregel kan ikke endringen i vedtektene tre i kraft før tre uker etter at endringen er kunngjort, jf. verdipapirfondloven § 3-4 annet ledd. Videre følger det av verdipapirfondloven § 3-4 annet ledd siste punktum at tilsynsmyndigheten fastsetter hvorledes kunngjøringen skal foregå. Departementet legger til grunn at bestemmelsen gir tilsynsmyndigheten hjemmel til å stille vilkår om at kunngjøringen foretas i aviser og/eller ved at alle andelseierne tilskrives. Departementet antar at det vil være naturlig å kreve at alle andelseierne forespørres dersom det er aktuelt å endre vedtektene slik at utdeling kan foretas til andre enn andelseierne. Det vises til omtalen i proposisjonen pkt. 4.3.1.

Statistisk sentralbyrå har foreslått at alle verdipapirfond skal registreres i Foretaksregisteret i Brønnøysund og i Verdipapirsentralen. Departementet viser til at det arbeides med en revisjon av regelverket til Foretaksregisteret og Enhetsregisteret, og at det er nedsatt et lovutvalg som skal revidere verdipapirsentralloven. Eventuell registreringsplikt for verdipapir-

fond vil bli vurdert i forbindelse med nevnte regelverksarbeid.

Det følger av verdipapirfondloven § 8-2, jf. kgl. res. 12. juni 1981 nr. 8560, at Kredittilsynet skal føre tilsyn med at verdipapirfondforvaltningen foregår i samsvar med verdipapirfondloven og med vedtektene til det enkelte fond. Departementet legger til grunn at dette tilsynet også vil omfatte forvaltningsselskapenes eventuelle utdeling av midler fra verdipapirfond til ideelle formål/frivillige organisasjoner.

Ovenfor under punkt 2 viste departementet til at også andre forslag til endringer i verdipapirfondloven har vært på høring, og at disse forslagene vil bli behandlet i en egen proposisjon. I den proposisjonen vil departementet også foreta en nærmere vurdering av om det på generelt grunnlag er behov for å utvide forvaltningsselskapenes plikt til å gi informasjon til andelseierne.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til departementets vurderinger.

3. ENDRINGER I ANDRE LOVER

3.1 Lovteknisk endring i verdipapirhandelloyen

Sammendrag

Ved lov 21. mai 1999 nr. 28 om endringer i verdipapirhandelloyen og enkelte andre lover (begrensninger i adgangen for ansatte i finansinstitusjoner m.v. til å foreta handel i finansielle instrumenter for egen regning) ble det fastsatt bestemmelser som begrenser adgangen for nærmere angitte ansatte m.v. i visse foretak til å foreta egenhandel i finansielle instrumenter, jf. verdipapirhandelloyen kapittel 2a. Verdipapirhandelloyen kapittel 2a gjelder for nærmere angitte ansatte i bl.a. Postbanken BA, jf. verdipapirhandelloyen § 2a-1 første ledd nr. 6. Med hjemmel i lov 18. juni 1999 nr. 42 om omdanning av Postbanken BA til aksjeselskap (omdanningsloven) ble Postbanken BA 22. juni 1999 omdannet til aksjeselskap. Fra dette tidspunktet ble Postbanken AS en forretningsbank, jf. omdanningsloven § 7. Styrene i Postbanken BA og Den norske Bank ASA vedtok henholdsvis den 27. og 28. april 1999 en fusjonsplan med sikte på å integrere Postbanken BA og Den norske Bank ASA i ett finanskonsern. Høsten 1999 ble fusjonen mellom Postbanken AS og Den norske Bank ASA, hvor Postbanken AS var det overdragende selskapet og DnB ASA var det overtakende selskapet, gjennomført. Det følger av verdipapirhandelloyen § 2a-1 første ledd nr. 3 at verdipapirhandelloyens kapittel 2a gjelder for nærmere angitte ansatte i finansinstitusjoner. Forretningsbanker faller inn under definisjonen av finansinstitusjoner. Verdipapirhandelloyen § 2a-1 første ledd nr. 3 gjelder derfor bl.a. for nærmere angitte ansatte i for-

retningsbanker. På denne bakgrunn foreslår departementet at henvisningen til Postbanken BA i verdipapirhandelloven § 2a-1 første ledd nr. 6 strykes.

Verdipapirhandelloven § 2a-1 første ledd nr. 6 har videre en henvisning til Norges Kommunalbank. Ved lov 16. juli 1999 nr. 68 om omdanning av Noregs Kommunalbank til aksjeselskap ble Norges Kommunalbank den 1. november 1999 omdannet til aksjeselskap (Kommunalbanken AS). Fra dette tidspunktet ble Kommunalbanken AS en finansinstitusjon i henhold til finansieringsvirksomhetsloven. Det følger av verdipapirhandelloven § 2a-1 nr. 3 at kapittel 2a gjelder for finansinstitusjoner. Departementet foreslår derfor at også henvisningen til Norges Kommunalbank i verdipapirhandelloven § 2a-1 første ledd nr. 6 strykes.

Forslaget til endringer i verdipapirhandelloven har ikke vært på alminnelig høring.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til endring i lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel § 2a - 1 første ledd nr. 6.

3.2 Endring i revisorloven

Sammendrag

Lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven) inneholder ingen regler som gir adgang til overføring av revisjonsoppdrag ved sammenslutning eller omorganisering av revisjonsselskap. Revisjonsklienter som ønsker å fortsette sitt kundeforhold i det sammensluttede selskap må foreta nyvalg av revisor og/eller inngå ny avtale med revisor samt melde dette til Foretaksregisteret.

Kredittilsynet foreslår at det i gjeldende rett innføres en bestemmelse tilsvarende den som fremgikk av § 2-6 i den nå opphevede forskrift 19. september 1990 nr. 766 om revisjon og revisorer. Forskriftens § 2-6 bestemte at ved sammenslutning av revisjonsselskaper skulle det sammensluttede selskap fortsette de revisjonsoppdrag som selskapene hadde før sammenslutningen. Det samme gjaldt ved selskapsrettslige omorganiseringer av revisjonsselskapet dersom det ikke skjedde reelle endringer i eierforholdet. Disse bestemmelsene fikk tilsvarende anvendelse når personlig drevet revisjonsvirksomhet ble opptatt i revisjonsselskap. Det organ hos oppdragsgiver som valgte revisor kunne bestemme å velge annen revisor til å fortsette revisjon. Person eller selskap som nevnt ovenfor, skulle uten ugrunnet opphold gi skriftlig melding om sammenslutning, omorganisering eller opptak til oppdragsgiveren og Kredittilsynet. Kredittilsynet foreslår at en bestemmelse med tilsvarende innhold inntas i forskrift 25. juni 1999 nr. 712 om revisjon og revisorer med hjemmel i lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer § 10-5.

Kredittilsynets forslag ble sendt på høring ved Finansdepartementets brev 23. desember 1999 med høringsfrist 31. januar 2000. Høringsinstansene stiller seg positive til Kredittilsynets forslag. Skattedirektoratet og Næringslivets Hovedorganisasjon opplyser at de ikke har innvendinger mot at det i gjeldende rett innføres en bestemmelse tilsvarende den som fremgikk av den nå opphevede revisorforskriften § 2-6. Justisdepartementet og Den norske Revisorforening støtter forslaget om å innføre en bestemmelse som foreslått, men Justisdepartementet forutsetter at dette skjer gjennom vedtakelsen av en ny regel eller hjemmel i revisorloven.

Departementet støtter Kredittilsynets forslag om å gjeninnføre adgangen til overføring av revisjonsoppdrag ved sammenslutning og omorganisering av revisjonsselskap. Departementet viser til at slike sammenslutninger og omorganiseringer er vanlig i revisjonsbransjen. Uten en regel om adgang til overføring av revisjonsoppdrag i slike tilfeller, ville hver enkelt revisjonspliktig formelt måtte velge, og/eller inngå avtale med, ny revisor fordi sammenslutningen/omorganiseringen innebærer at ett rettssubjekt erstattes av et annet. Antallet revisjonsklienter som omfattes av hver sammenslutning/omorganisering kan i enkelte tilfeller være svært stort. Det er således behov for regler som gjør at disse forholdene kan ordnes på en praktisk og minst mulig ressurskrevende måte både for den revisjonspliktige, revisjonsselskapet og Brønnøysundregistrene. Departementets forslag til ny § 7-3 i revisorloven er ment å være en videreføring av den bestemmelse som fulgte av den nå opphevede forskrift 19. september 1990 nr. 766 om revisjon og revisorer. Departementet vil bemerke at § 7-3 annet ledd har fått en noe annen utforming enn den tilsvarende bestemmelse i forskriften. Dette er ikke ment å medføre noen realitetsendring, men en oppdatering i forhold til den terminologi som anvendes i revisorloven. Departementet kan ikke se det har vært problemer knyttet til praktiseringen av denne regelen som tilsier at den bør gis et annet innhold. For øvrig kan det bemerkes at bestemmelsen ikke omfatter fisjoner.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslaget i proposisjonen til ny § 7-3 i lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer.

4. LOVFORSLAGETS ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Sammendrag

Lovforslaget vil få noen økonomiske og administrative konsekvenser for de verdipapirfond og forvaltningsselskaper til verdipapirfond som eventuelt vedtektsfester at de skal foreta utdeling av midler til fri-

villige organisasjoner, samt mulige mottakere av midler fra verdipapirfond.

Etter departementets syn vil ikke lovforslaget få konsekvenser for skatteprovenyet. Konsekvensene av forslaget om forhåndsgodkjenning av frivillige organisasjoner som kan være mottaker av utdelinger fra såkalte ideelle fond, antas å være relativt små. Det må antas at de fleste organisasjoner som er potensielle mottakere av utdelinger av midler fra verdipapirfond allerede vil ha søkt om godkjenning for å være mottakere av gaver som skal gi rett til inntektsfradrag, jf. den godkjenningsordningen som er forutsatt i forbindelse med skatteloven § 6-50. Dersom den organisasjon som et verdipapirfond ønsker å dele ut midler til ikke skulle være forhåndsgodkjent, legger departementet til grunn at det under enhver omstendighet vil bli tale om et lite antall større organisasjoner som vil omfattes av systemet.

Forslaget om endring i revisorloven antas å medføre økonomiske og administrative besparelser for revisjonspliktige, revisjonsselskaper og for Brønnøysundregistrene.

Komiteens merknader

Komiteen viser, når det gjelder sine synspunkter på godkjenningsordning i forbindelse med skatteloven § 6-50, til forslag under avsnitt 2.2 foran. Komiteen har for øvrig ingen merknader.

5. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og til det som står foran, og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52
om verdipapirfond m.v.

I

I lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond gjøres følgende endringer:

§ 3-3 første ledd nytt nr. 13 skal lyde:

13. *regler for eventuell utdeling av midler fra fondet til frivillige organisasjoner, jf. § 4-8 første ledd nr. 4, herunder opplysninger om hvem som skal tilgodeses ved utdelingen, hvor stor andel av fondets midler som skal deles ut til andre enn andelseiere, hvordan størrelsen på utdelingen skal beregnes, samt hvilken betydning slik utdeling vil ha for beregningen av den løpende innløsningsverdi på andelene.*

§ 4-8 første ledd nytt nr. 4 skal lyde:

4. *utdeling til frivillige organisasjoner som har et nasjonalt omfang og som oppfyller vilkårene i skatteloven § 6-50 første ledd og annet ledd tredje punktum.*

Nåværende nr. 4 til 6 blir nye nr. 5 til 7.

§ 4-8 annet ledd skal lyde:

Med godkjenning av tilsynsmyndigheten kan forvaltningsselskapet anwise midler til utbetaling for andre formål enn nevnt i første ledd nr. 1-7.

§ 7-2 annet ledd nytt nr. 5 skal lyde:

5. *særskilt angivelse av eventuelle vedtektsfestede bestemmelser om utdeling av midler fra fondet til frivillige organisasjoner.*

II

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

§ 10-31 tredje ledd nytt annet til sjetten punktum skal lyde:

Det kan i fondets vedtekter likevel bestemmes at det kan deles ut midler til andre enn andelseierne, jf. lov 12. juni 1981 nr. 52 § 4-8 nr. 4. Dersom den samlede utdeling fra fondet overstiger fondets skattlagte inntekt, skal fondet inntektsføre en forholdsmessig del av aksjegevinster. Det skal inntektsføres et bruttoløp, som etter fradrag for skatt tilsvarende den del av fondets aksjegevinster som deles ut. Utdelinger til andre enn andelseierne regnes som utbytte etter § 10-34 annet ledd. Inntektsføringen skal tidfestes til det år utdelingen besluttet avsatt i aksjefondets regnskap.

III

I lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel gjøres følgende endring:

§ 2a-1 første ledd nr. 6 skal lyde:

6. *Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, Husbanken, Folketrygdfondet, Norges Bank, Statens Bankinvesteringsfond og Statens Banksikringsfond,*

IV

I lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven) gjøres følgende endringer:

Overskriften til kapittel 7 skal lyde:

Kapittel 7. *Revisors fratreden og overføring av revisjonsoppdrag*

Ny § 7-3 skal lyde:

§ 7-3 Overføring av revisjonsoppdrag ved sammenslutning og omorganisering

Ved sammenslutning av revisjonsselskaper fortsetter det sammensluttede selskap de revisjonsoppdrag som selskapene hadde før sammenslutningen. Det samme gjelder ved selskapsrettslige omorganiseringer av revisjonsselskapet dersom det ikke skjer reelle endringer i eierforholdet. Bestemmelsene foran får tilsvarende anvendelse når personlig drevet revisjonsvirksomhet opptas i revisjonsselskap.

Adgangen til overføring av revisjonsoppdrag etter første ledd medfører ingen innskrenkninger i oppdragsgivers adgang til å bytte revisor.

Person eller selskap som nevnt i første ledd skal uten ugrunnet opphold gi skriftlig melding om sammenslutning, omorganisering eller opptak til oppdragsgiveren og Kredittilsynet.

V

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at lovens avsnitt IV gis virkning fra 1. januar 2000.

Kongen kan gi forskrift om overgangsbestemmelser.

Oslo, i finanskomiteen, den 11. mai 2000

Dag Terje Andersen
leder

Kjellaug Nakkim
ordfører

Siv Jensen
sekretær